

УДК 635.9

Код UPOV: POTEN_SPP

Методика
проведення експертизи сортів перстачу (*Potentilla* L.)
на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Potentilla* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – рослини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається садивний матеріал на експертизу сорту.

2.2 Мінімальна кількість садивного матеріалу має становити 30 рослин 2–3-річного віку.

2.3 Садивний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості і сортових характеристик.

2.4 Садивний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до завершення циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 30 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин $0,45 \times 0,45$ м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці

ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин;

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак;

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 30 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 30 рослин або частин 30 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 30 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається 1%-вий популяційний стандарт за 95% довірчого рівня. У вибірці з 30 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, по завершенню кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: форма (ознака 3);

- Листок: забарвлення (ознака 9);
- Квітка: забарвлення (ознака 10).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висаджувати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, спостерігають кожного вегетаційного періоду, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення і (або) ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів перстачу

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) QN	Рослина: за висотою MG 3	низька	3	
		середня	5	
		висока	7	
2. QN	Рослина: за шириною MG 3	вузька	3	
		середня	5	
		широка	7	
3. (*) (+) PQ	Рослина: форма VS 3	пірамідальна	1	
		куполоподібна	2	
		куляста	3	
		подушкоподібна	4	
4. QN	Рослина: ступінь галуження VS, 5	слабкий	3	
		помірний	5	
		сильний	7	
5. QN	Рослина: швидкість росту VG, 5	повільна	3	
		середня	5	
		швидка	7	
6. QN	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VS, 5	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
7. (+) QN	Листок прикореневий: за розміром MS, 5	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
8. QN	Листок: опушення VS 5	слабке	3	
		помірне	5	
		сильне	7	
9. (*) PQ	Листок: забарвлення VS 5	світло-зелене	1	Kobold
		зелене	2	
		сіро-зелене	3	Goldteppich
10 (*) PQ	Квітка: забарвлення VS 5	молочно-біле	1	Abbotswood
		світло-жовте	2	
		жовте	3	Goldfinger
11. (+) QN	Квітка: за розміром MS 5	мала	3	
		середня	5	
		велика	7	
12. PQ	Листок: забарвлення восени VS, 7	жовте	1	
		жовто-коричневе	2	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів перстачу

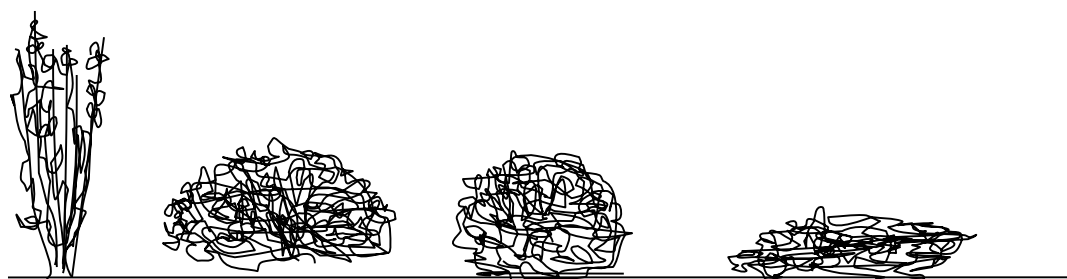
Коди фаз росту й розвитку рослин, у які рекомендовано проводити спостереження

Коди	Назви фаз розвитку
1	Початок відростання
2	Повне відростання
3	Поява квітконосів
4	Початок цвітіння (поява перших квіток у 5–10 суцвіттях кожного куща)
5	Повне цвітіння (цвітуть або закінчили цвітіння 60–70% квітпрів)
6	Кінець цвітіння (відцвіли всі рослини)
7	Осіньне забарвлення листків

До 1. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 20, середня – 20–30, висока – понад 30.

До 3. Рослина: форма.

1 2 3 4
Пірамідальна куполоподібна куляста подушкоподібна

До 7. Листок прикореневий: за розміром, см.

Малий – до 10, середній – 10–15, великий – понад 15.

До 11. Квітка: за розміром, мм.

Мала – до 10, середня – 10–15, велика – понад 15.

9. Література

1. Определитель высших растений Украины. – К.: Фитосоциоцентр, 1999. – С. 157, 164–167.
2. Ивашин Д. С. Лекарственные растения Украины / Д. С. Ивашин, З. Ф. Катина, И. З. Рыбачук, В. С. Иванов, Л. Т. Бутенко. – К.: Урожай, 1974. – С. 180–182.